

Nyhedsbrev, SN 83, Februar 2014

Foreningen Svend Gønge

Stiftet onsdag den 12. juni 2008

Pro honore patriae

Foreningen Svend Gønge

Møllergaarden 3,
4750 Lundby
Tlf.: 6130 1004

goenge@svvsogne.dk

www.svvsogne.dk

Bestyrelse:

Formand:

Peter Sten Hansen

Næstformand:

Birgit Rasmussen

Kasserer:

Jens Hallqvist

Sekretær:

Jens Beck

Bestyrelsesmedlem:

Gunnar Stobbe

Redaktion på SN:

Peter Sten Hansen,
(ansv. havende)

Birgit Rasmussen,
Jens Hallqvist,
Gunnar Stobbe,
Jens Beck.

svendgoengepoul-sen@gmail.com

[Oversigt over vore
ambassadører.](#)

Gøngeskab fundet...

I forbindelse med søgning på nettet, fandt vi et interessant skab i Den Blå Avis. Skabet består af en frontdel i egetræ, resten er finer. Frontdelen er udformet som et billedskærer arbejde. To låger med hver to kvadratiske felter. De fire felter viser scener fra Carit Etlars, Gøngenhøvdingen og Dronningens Vagtmester, altså fra Poul Steffensens illustrationer.

To lodrette stolper flankerer lågerne, og afbilleder henholdsvis Frederik III og Sofie Amalie.

Vi gav bud på dette skab og var heldige med at få lavet en aftale med sælger. Skabet blev afhentet mandag 27. januar i en strid snestorm, men vi landede sikkert i Lundby, hvor det nu skal bo.

Romanerne kan købes i boghandlerne, samt antikvarisk på www.antikvariat.net. Endvidere kan man læse dem på nettet via dette link:

<http://da.wikisource.org/wiki/Gj%C3%B8ngeh%C3%B8vdingen>

Motiverne på 'Gøngeskabet'

Alle motiverne relaterer sig til Carit Etlars bog 'Gøngenhøvdingen' og er træsnits-gengivelser af Poul Steffensens tegninger, som beskrevet herunder, idet teksterne er uddrag fra 'Gjøngenhøvdingen' og 'Dronningens Vagtmester', udgivet V. Pios Boghandel, København 1920.

1. Øverst t.v. på skabet:
Motivet hører hjemme i Kapitel I - I
SKOVEN

Her et lille uddrag af teksten:

"Gudsfred og Godaften, Svend!" udbrød Skytten, saa snart han fik Øje paa den Anden, og med en saa venlig Betoning som det var ham muligt.

"Gid Fanden annamme Dig, Ib, for hvad Godaften Du har forskyldt?" svarede Svend. "Ved Du ikke, at der staar Livet paa at øve Krybskytteri her, især paa en Tid da hendes Naade Dronningen jager inde i Skoven?"

"Herre Gud! Hvor Du tager paa vejVej!" ytrede Ib med en forstilt ærlig Mine.

"Det var langt fra mine Tanker at drive Skytteri her; Du ser jo, at jeg ikke engang har Bøssen med mig."

"Aa, den kom vel for en Dag, naar vi ret vilde se os for. Jeg mener dog, jeg skulde kende Knaldet af min egen Bøsse, som jeg har skænket dig til min Fortræd."

"Alligevel maa det være en Anden, der skød," svarede IB, beroliget ved at finde Svend mildere stemt, end han havde formodet, "Jeg gik tilskovs idag for at søge nogle Enebær til den kloge Doktor oppe i Præstø, dem han bruger til sine Salver."

"Hvad mener Du da, dette Mærke betyder?" spurgte Svend og pegede paa en Blodplet i Løvet, hvor Raabukken var falden.

"Ja, nu tror Du mig vist ikke, men jeg kom før til saa stærkt et Næseblod, at jeg knapt har forvundet det endnu."

"Og Løvbunken derinde!" vedblev den Anden, idet han pegede paa Stedet, hvor Raabukken laa skjult.

Læs selv videre...

2. Nederst t.v. på skabet:

Motivet hører hjemme i Kapitel XX
- EN VEJVISER

Her et uddrag af teksten:

.....
Det var en lille, uanselig Skikkelse, iført en hvid Vadmels Kofte, hvis Ærmer kun halvt dækkede de nøgne Arme. Disse Arme vare lange og magre, den brunlige Hud var sammenskrumpet og rynket. Paa Benerne havde han Lærreds Bukser, som

endte i et Par store brune Fiskerstøvler, paa Hovedet en rød, ulden Hue nedenfor hvilken enkelte graalige og sammenfiltrede Haarløkker kom tilsyne. Den Ubekjendte talte meget ivrigt til Dragonerne, og da Manheimer flere Gange hørte sit navn nævne, bankede han paa Ruden og befalede Folkene at føre den Fremmede ind til ham. Endskøndt Kaptajnen kun vanskelig lod sig paavirke af noget dybere Indtryk, var han dog ikke istand til at udholde det stive og gennemtrængende Blik, hvormed den Fremmede vedblev at betrage ham efter at være kommen ind i Stuen.

"Hvad gør Du her?" spurgte han barsk.

Den Ubekendtes Ansigt fortrak sig i et Smil, der frembragte en Mængde skarpe

Rynker omkring Munden. Derpaa svarede han hæst og pibende:

"Ak, strenge herre! Jeg gaar fra Sted til Sted og søger efter Kaptajn Manheimer. Er det Eder?"

"Nu ja! og hvad saa?"

"Saa havde jeg nok Lyst til at snakke et Par Ord med Jer."

"Tal da i Hast og gaa saa Djæverlen i Vold!" raabte Kaptajnen, opirret over den ligefremme Tone i Mandens Ord dog over det vedvarende og spottende Smil, der omsider havde udvidet hans Mund saaledes, at to Rækker sorte og afstumpede Tænder kom tilsyne.

"Det var til Jer, jeg vilde tale," vedblev Manden, "men ikke til Folkene. Lad dem gaa lidt udenfor."

"Folkene bliver her," svarede Manheimer.

"Ja, saa vil jeg gaa min Vej. Jeg taler nu engang ikke, saa længe de ere tilstede."

"Ikke!" raabte Manheimer rasende. "Det ville vi dog faa at se."

"Nej, det vil I ikke faa at se, min strenge Herre!"

"Om hvem var det, Du vilde tale?"

"Om ham, I søger."

"Mord og Bøddel!" raabte Manheimer med et straalende Ansigt, "hvis saa er, skal Du have din Villie. - Lad os alene en lille Stund."

Dragonerne adløde, skøndt meget mod deres Ønske. Den ubekendte vedblev at følge dem med Øjnene, indtil den Sidste havde lukket Døren.

"Naa, Kaptajn!" udbrød han spottende, "hvem af os fik saa sin Villie?"

"Tal blot, for Djæveln!"

"Ja, ja, giv dog Stunder; det er på den Anden Mil, jeg gaar idag, skøndt jeg, som I ser, ikke er saa ung længer. Lad os sidde lidt ned og med Forlov!"

Under de sidste ord greb Manden en Mjødflaske, som stod paa Bordet, satte den for Munden og tømte den. Manheimers Taalmodighed var næsten tilende, imidlertid beherskede han sig endnu og udbrød:

"Lad mig saa høre, hvad Du ved."

"Jeg, at I er dragen ud med Eders Mandskab efter Svend Poulsen eller Svend Gjønge, som de ogsaa kalde ham, og at han har holdt Jer for Nar og ladet Jer trække omkring fra Øst til Vest nu flere Dage tilende."

"Naa ja, men hvor er han da?"

"Hvor han er," gentog den Fremmede med en modbydelig Latter. "Herregud! det er jo netop det, jeg vil have Jer til at udfinde."

"Saa Du ved det ikke, Du kender ikke hans Skjulested?"

"Tror I, jeg ville have opspurgt Jer, om jeg selv havde kunnet finde ham?"

Manheimer sprang op med en rasende Forbandelse, han drog sin Kaarde og raabte:

"Guds hellige Død, Mand! Nu har Du snart talet dit sidste Ord"

Den Ubekendte havde ogsaa rejst sig, han greb Manheimer i Armen og udbrød:

"Vær dog stille, Kaptajn! sid ned og hør mig rolig tilende! Jeg tænkte, at jeg havde en Mand for mig og ikke et skrigende Barn. Jeg ved ikke, hvor Svend er, som jeg nylig sagde, men jeg kender hans Opspind og alle hans Veje og skal vise Jer,

hvor I kan tage ham. Jeg ved heller ikke, hvor meget han fører med sig, men det faar ogsaa at være det samme, siden vi tage alt, hvad han har, og dele det tilsammen."

"Vi dele?" gentog Manheimer i den dybeste Forbavselse.

"Halvpart til Eder og Halvpart til mig."

"Halvtredsindstyvetusinde Rigsdaler!" udbrød Kaptajnen. - "Ja, Gu dele vi."

"Er der saa mange penge?" hviskede den Ubekendte med et henrykt Smil. "Nu vel strenge herre Herre! desto bedre, halvt om Arbejdet og halvt om Lønnen."

"Ganske vist!" svarede Manheimer med et Hovednik, "det er ikke mere end blligt."

"Ja, I ler ad mig, Herre! men det bliver alligevel som jeg siger, enten tager jeg Halvparten, eller ogsaa det hele. Og hvis I prøver paa List,- nu ja, det staar til Eder. Kanske har I flere Kræfter end jeg, vi skulle ret snart komme til at prøve dem, ogsaa har I mange Folk, og jeg er alene, men det siger jeg alligevel, Vorherre i Himmerig høre det, at hvad I nu endog sætter Eders Lid til, saa skal I dog aldrig komme levende ud af Landet eller faa Gavn af Svends Penge, før jeg har faaet min Part. Om I krøb i Skjul i den sorte Jord, skulde I ikke være i Sikkerhed for mig, om I sov eller vaagede, om I havde Eders Mænd og Eders Vaaben tilstede, I skulde dog aldrig komme til at forgætte mi, indtil jeg havde gjort en døf mand af en levende, jeg alene, som jeg staar her for Eder."

en Ubekendtes Stemme og Mine indeholdt paa Engang noget saa truende og tillige en saa sikker Selvtillid, at Manheimer for tredie Gang under deres korte Samtale følte sig behersket deraf.

"Mord og Bøddel!" udbrød han med paatagen LigeGYldighed, "hvad hyler I over? Jeg siger jo, at vi ville dele."

"Det giver sig ogsaa nok altsammen siden."

"Hører I til Svends Folk?"

"Nej, jeg gør ikke."

"Hvad er I da for en Mand?"

"Jeg er heller ikke en Mand."

"Ingen Mand?"

"Aa nej, jeg er et Fruentimmer, som de kalde Kulsoen."

Læs selv videre...

3. Øverst t.h. på skabet:

Motivet hører hjemme i Kapitel XXVI -

"HØJT AT FLYVE, DYBT AT FALDE"

Her er et uddrag af teksten:

.....
Og dette Billede skulde ligesaa uformodet som pludseligt blive til Virkelighed; thi ved en Omdrejning af Skovvejen, som Svend gik henad, hørte han Stemmer og saa straks efter Julie Parsberg

komme sig imøde, lykkelig og leende, støttende sig til en Kavalier, lyttende med foroverbøjet Hoved og med et Blik, som Svend saare vel kendte og tidligere havde troet udelukkende tilhørte ham.

Billedet var altsaa blevet til Virkelighed, blot med en Omveksling af Personer.

Det var Kaptajn Lykke, der havde indtaget Svends Plads og betragtede sin Dame med begejstrede og veltalende Blikke, der paanødte hende Overbevisningen om det Sprog, han taledede, fordi han i dette Øjeblik, betvungen af sine Ords Magt, selv troede paa dem.

Svend Gjønge stod som forstenet ved dette Møde eller rettere sagt ved at iagttage hendes Blik, som indeholdt en lige stor Beskæmmelse for hans Haab, hans Stolthed og hans Hjerte. Men med en næsten overnaturlig Kraftanstrengelse betvang han de forskellige Udtryk af Smerte og Harme, der jøge henover hans Aasyn, som Uvejrsskyer paa Himlen; vant til at beherske, hvad der mødte ham, vedblev han at gaa videre og hilste alvorligt og ærbødigt, idet han kom forbi dem.

Læs selv videre...

4. Nederst t.h. på skabet:

Motivet hører hjemme i Kapitel XXXI - **ET OFFER**

Her er et uddrag af teksten:

.....
Da Svend var kommen længere ind i Skoven, saa han Ib ile sig imøde med et smilende Aasyn og et Brev i Haanden.

"Se her!" raabte Vagtmesteren, "dette Dokument er kommet til Dig, imens Du var borte fra Hjemmet. Det bærer kongeligt Segl og Mærke"

Svend brød Seglet og læste.

I dette Brev forlenede Kong Frederik den Tredje Svend Povlsen og hans Efterkommere med Lundby Gaard og Gods til Belønning for hans Tjenester, han havde ydet Fædrelandet.

Lundbys gønger indtager Roskilde

Onsdag den 19. februar indtager Lundbys gønger Roskilde. Anledningen er årsdagen for indgåelsen af Roskildefreden på Stændertorvet i Roskilde i 1658. Det var ved den fredsindgåelse, Danmark mistede Skåne, Halland og Blekinge til Sverige.

Fredsforhandlingerne indledtes den 20. februar og blev afsluttet den 26. februar med det for Danmark så skæbnesvangre resultat.

Forud var gået et halvt års krig med Sverige, som havde besat det meste af Danmark. Så det var med ryggen mod muren, at Frederik 3 måtte indgå Roskildefreden og afstå Skånelandene.

Arrangementet i Roskilde gennemføres i et samarbejde mellem Foreningen Svend Gønge, Roskilde Domkirke, Roskilde Kloster, Roskilde Museum og turistbureauet på torvedagen i børnenes vinterferie. Så der vil være

Corfitz Ulfeldt forhandlede som svensk hovedforhandler mod Danmark.

mange gæster på Stændertorvet, som kan opleve de sydsjællandske gønger, som de kendes fra de årlige gøngemarkeder i Lundby.

Arrangementet begynder kl. 10 med et optog fra Hestetorvet, hvor Lundbys gønger eskorteres af heste fra Irish Cop Society i Roskilde til Stændertorvet, hvor gøngerne vil fortælle om dagens program, der blandt andet omfatter guidede rundvisninger i Palægården, klosteret og Roskilde Domkirke. Således vil Lundbys Chr. IV fortælle om den originale Kong Chr. IV ved hans gravplads i Domkirken. Denne rundvisning begynder kl. 14. Inden da har der været guidede rundvisninger i klosteret og i Palægården.

Chr. IVs sarkofag i Domkirken.

- Formålet med turen til Roskilde er at markere årsdagen for freden i Roskilde, selv om det er et af de smerteligste kapitler i Danmarkshistorien, siger formand for Foreningen Svend Gønge, Peter Sten Hansen.

Vi håber, at andre vil tage turen til Roskilde og opleve brudstykker af, hvad der skete dengang for 356 år siden. Vi vil naturligvis også benytte lejligheden til at gøre reklame for vores gønge-guider, som arrangerer ture for turister i Gøngenhøvdingens fodspor og for Gøngemarked 2014, som vi afholder i weekenden den 23.-24. august i Lundby-Parken i Lundby, siger han.

Evt. yderligere oplysninger:

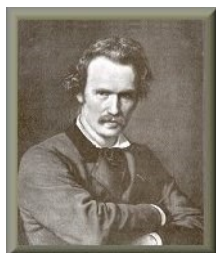
Peter Sten Hansen, tlf. 6130 1004
Mail: sten@post7.tele.dk eller peh@dr.dk

Spændende foredrag i Medborgerhuset i Lundby: Gøngenhøvdingens far - Carit Etlar og hans forfatterskab

Foredrag v. Formand for Carit Etlar Selskabet, Martin Dyrbye

Kom og lyt med den 27. februar, kl. 19.00 - det bliver en spændende og interessant aften

Gratis adgang. Øl og kaffe kan købes
Plancheudstilling om emnet forsøges opstillet på:
Vordingborg Bibliotek: 6. - 12. februar
Præstø Bibliotek: 12. - 19. februar
Lundby Bibliotek: 19. - 27. februar

Oplevelsescentret Gøngeland – nu skal det være

Tanker og ideer om et Gøngeland

Det vil måske være nogen af vore medlemmer bekendt, at Foreningen Svend Gønge (FSG) gennem et stykke tid har syslet med tanker og planer om at etablere et oplevelsescenter med den foreløbige arbejdstitel 'Gøngeland'.

Hidtil er det blevet ved drømmene, og sådan vil det da også være endnu et stykke tid fremover, men nu har foreningens bestyrelse taget de indledende initiativer til planlægning og realisering af projektet.

Dette projekt bliver utvivlsomt det største og mest ambitiøse projekt i Foreningen Svend Gønges historie.

Oplevelsescentret, som i sin endelige form skal udgøre en lille landsby, bestående af et antal 1600-tals huse, tænkes placeret i Lundbyparken, lige vest for Lundby.

Gøngebyen skal, efterhånden som den gradvist kommer op at stå, være den faste, fysiske ramme om en af Foreningen Svend Gønges vigtigste opgaver, nemlig at formidle og udbrede kendskabet til Svend Poulsen og hans samtid.

Vore visioner er, at skabe et oplevelsescenter, som handler om 1600-tallet (renæssancen), og som henvender sig til alle interesserede – f.eks. foreninger, skoler, turister eller blot alm. borgere.

Vi forestiller os, at gøngebyen kunne udvikle sig til også at omfatte arbejdende værksteder, landbrug med husdyr, kro, osv.

Kort sagt, vil vi vise, hvordan man levede i en sydsjællandsk landsby i 1600-tallet på godt og ondt og samtidig vil vi fortælle den virkelige historie om Svenskekrigens hærgen, Svend Poulsens og Snaphanernes guerillakrig mod besættelsesmagten og søge at skildre de tragiske spor og elendige livsbetingelser, som den brutale krig afstedkom – ikke mindst for befolkningen på Sydsjælland.

Endvidere skal gøngehusene danne 'kulisser' i forbindelse med vore årligt tilbagevendende gøngemarkeder i Lundbyparken.

Hvordan skal vi begynde?

I første omgang tænkes opført et enkelt hus – nemlig en rekonstruktion af 'Svend Poulsens Hus', dvs. det hus, hvor Svend Poulsen boede på sine gamle dage i Gl. Lundby. Det var et såkaldt 'gildehus', som ikke mere var i brug til det oprindelige formål, og som Svend Poulsen derfor kunne leje (fæste), efter at han havde måttet opgive Lundbygaarden og gården i Snesere engang i begyndelsen af 1670erne.

Men ud over, at bygningen skal ligne et gammelt hus fra midten af 1600-tallet - med reference til det nu (ca. 1908) nedrevne gildehus i Gl. Lundby, er der endnu ikke truffet endelige beslutninger mht. husets udseende, størrelse, disponering og præcise beliggenhed.

Endvidere skal der tages stilling til, hvordan huset i praksis skal fungere, ligesom det skal besluttes, hvad huset *ikke* skal kunne, hvilket er ligeså nødvendigt at afklare.

Og ikke mindst: Hvordan skal projektet finansieres og drives?

Når Svend Poulsens Hus en dag er færdigt og kan tages i brug, kommer turen til næste byg-

ning, som formentlig bliver en kro, nemlig genopførelsen af den gamle Vildtbanekro - Kyllebækhuset, som nedbrændte i oktober 2012, og hvor vi har bjerget det brugbare bindingsværk til genanvendelse i Gøngebyen. Som det ses, er der store opgaver forude.

Byggeprogram

Inden spaden sættes i jorden, er der en overvældende mængde af spørgsmål, der skal overvejes, og lige så mange store og små beslutninger, der skal træffes.

Projektet er en stor satsning, og det er derfor helt nødvendigt at opsætte et byggeprogram, så vi i store træk ved, hvad der skal ske, *inden* vi begynder.

Og finansiering og driftsplaner skal naturligvis også være på plads.

Foreningens bestyrelse har tidligere haft særdeles positive drøftelser med Vordingborg Kommune, som ser velvilligt på projektet og gøngebyens placering i Lundbyparken.

Bestyrelsen vil i den kommende tid afholde en række møder, hvor man alene drøfter de mange spørgsmål, der kan komme på bordet i forbindelse med planlægningen og gennemførelsen af dette projekt.

Der vil utvivlsomt også blive behov for at rådføre os med forskellige fageksperter, som undervejs i projekteringsforløbet kan bidrage med konkret viden og inspiration til teknik og detaljer, når vi er lidt længere fremme i processen.

Når vi kommer frem til den praktiske del – selve opførelsen – bliver der i høj grad brug for folk, der kan og vil bidrage med praktisk arbejde.

Projektforløbet – Svend Poulsens Hus

Det er endnu for tidligt at fastlægge en egentlig dateret og detaljeret tidsplan, men forløbet vil i hovedtrækkene se således ud:

Afklaring af alle væsentlige spørgsmål vedr. husenes brug, størrelse, udseende, indretning, udstyr mv.

Afklaring af matrikelforhold, ejer/lejerforhold mv.

Udarbejdelse af byggeprogram

Div. forundersøgelser vedr. bundforhold og fundering

Udarbejdelse af budget

Projektering af bygningen

Ansøgning om byggetilladelse til Kommunen

Finansiering (ansøgning til div. fonde og andre bidragsydere)

Byggefasen

Ibrugtagning

Vi glæder os til at komme i gang.

Mange hilsner til alle fra bestyrelsen

**Foreningen
Svend Gønge**

Hold din næste fest i Medborgerhuset Lundby

Medborgerhuset Lundby er rammen om Foreningen Svend Gønges mange møder.

I Medborgerhuset Lundby kan du leje et fest- eller mødelokale for fra 500 kroner.

Vi har fleksibel udlejning, efter dine behov:

Krostuen: 500 kr., Stor og lille sal: 2500 kr.,

Hele huset (stor og lille sal og krostuen) 3000 kr.

Priserne er uden rengøring og depositum på 1000 kr.

Med i lejen er adgang til køkken, service, udendørs terrasse, græsplæne og to petanquebaner.

Ring og hør nærmere på tlf. **5133 3771**

Medborgerhuset Lundby

Banevej 4, 4750 Lundby - 50 meter fra Lundby Station

Hjemmeside: www.svysogne.dk